

"Zpráva o morálně politickém stavu některých útvarů StB"

Dne 6. května 1968 se v Praze konalo služebně politické shromáždění příslušníků MV na kterém promluvil J. PAVEL. Ve svém referátu /1/ PAVEL m. j. uváděl:

"Sbor jako celek není schopný, akce a úkoly se dobře neplní... každý eventuální zásah bezpečnosti, byť plně oprávněný a zákonný, je předem posuzován s nedůvěrou. Kořeny toho tkví v nesprávné praxi minulých let. Státní bezpečnost je zkompromitována hlavně svojí činností a metodami z padesátých let, Veřejná bezpečnost zase pochybnými mocenskými zásahy proti mládeži a studentům v nedávné době... Inteligenci a studenstvu měl být uměle naočkován reakční charakter, měla být dokázána návaznost na nepřátelskou ideologii. To byl vlastní smysl i všech dřívějších kampaní o tzv. ideologické diverzi, ve které bezpečnostní aparát sehrál jednu z hlavních úloh...

...Ministerstvo vnitra bylo vyňato z rozhodování jednotlivců a podřízeno vládě a ústavní kontrole...

A tady je třeba dodat, že někteří naši pracovníci ještě nepochopili obrat v práci bezpečnosti a místo toho, aby moje pokyny směřující ke změně prováděli, naopak je kritizují. To platí zejména o některých mých prohlášeních do novin, rozhlasu a televize, kde soudruzi místo co by je přijímali jako směrnici k práci, snaží se hledat jejich slabiny..."

Ve svém referátě J. PAVEL rovněž napsal sovětské experty, hovořil o vyčlenění některých součástí MV s tím, že je nutno jmenovat nové vedení MV a že v "ná-

vaznosti na to budou urychleně provedeny v pravomoci ministra vnitra i další kádrové změny na nižších funkcích". Přitom se PAVEL odvolával na Akční program KSČ. /2/

Koncem května 1968 /začátkem června/ dal J. PAVEL z podnětu PADRŮŇKA a HOŠKA provést průzkum a zpracovat "Zprávu o morálně politickém stavu některých útvarů StB" /3/. Průzkum byl prováděn na KS SNB Praha a HS StB /celkem dvacet pohovorů/ - /4/. V závěru uvedené zprávy se zkrásně a zřejmě "účelně v linii Studijně analytické skupiny MV" konstatuje a navrhuje:

"Provedený průzkum však nesporně potvrdil, že ... úsilí útvarů StB není orientováno na plnění úkolů, které před SNB vytyčuje akční program strany, programové prohlášení vlády a směry v bezpečnostní politice objasněné v referátu ministra vnitra na služebně politickém shromáždění funkcionářů dne 6. května 1968, ale naopak jsou mobilizovány síly k zachování dřívějšího systému práce, je vyvolávána nedůvěra v ministra vnitra a oslabována akceschopnost útvarů StB;

Odpovědnost za tento stav nesou náčelníci, kteří nezvládli situaci, ani politicky ani odborně, solidarisují se se zastalými a nezdravými náladami a někteří z nich jsou přímo jejich aktivními nositeli;

Konsolidaci poměrů v ministerstvu vnitra, zvláště ve Státní bezpečnosti není možná bez okamžitého

- uvolnění těch náčelníků, kteří nejsou schopni se oprostit od dřívějšího systému práce a zajistit u svých podřízených obrát v bezpečnostní práci přísným dodržováním akčního programu strany pro úsek bezpečnosti;
- uvolnění z funkcí, případně z ministerstva vnitra těch

náčelníků a přeložení těch pracovníků, kteří hrubým způsobem porušili současné směrnice a pravidla služebního postupu v informační činnosti a při zpracování a předávání různých materiálů...

- ustanovení do funkcí /alespoň prozatím/ těch pracovníků, kteří jsou politicky a odborně na výši a jsou zárukou, že dokáží zajistit realizaci programu strany v podmínkách ministerstva vnitra. " /5/.

Než byl zpracován výše uvedený "dokument", zamítlo vedení Studijně analytické skupiny desetistránkový elaborát, zpracovaný v květnu 1968 Kádrovou a organizační zprávou MV na základě průzkumu osmičlenného kolektivu pod názvem: "Podklady pro zhodnocení situace v bezpečnosti - úsek morálně politický stav" /6/. V této zprávě se m. j. uvádí:

"... Nálady příslušníků však negativně ovlivňují některá krajní stanoviska k bezpečnosti publikovaná tiskem, rozhlasem a televizí... V hromadných sdělovacích prostředcích dochází k vážnému obvinění SNB a hlavně StB... a tyto složky jsou stavěny do roviny s válečnými zločinci... např. od roku 1961 do r. 1967 bylo propuštěno 2074 příslušníků z morálně politických důvodů... t. j. přibližně 20% z celkového počtu propouštěných příslušníků MV. Tento fakt svědčí o tom, že resort soustavně dbá na očistu svých řad... Vytváření jednostranného veřejného mínění proti bezpečnosti... někteří pracovníci SNB psychicky neunesli a situaci řešili sebevraždou... Vedení MV ani vedení strany ještě ne dost důrazně vystoupili proti některým krajnostem v hromadných sdělovacích prostředcích... Pracovníci SNB se pozastavují nad tím, že novináři zveřejňují jména příslušníků MV v souvislosti s nezákonnostmi a deformacemi z let 1949 - 1954, aniž by měli tyto skutečnosti prověřeny ... Jsou vyslovovány obavy ...

aby nebylo zneužito demokratizačního procesu proti dalšímu vývoji socialismu, proti vedoucímu postavení KSČ a proti našemu spolenectví se Sovětským svazem... Dále jsou vyslovovány obavy, aby rozpracovávání další koncepce nebylo děláno bez nich".

Ve zprávě se rovněž uvádí, že 53% příslušníků nastoupilo do služeb MV v letech 1945 - 1953. S otázkou snižování stavů je u nich vyvolána existenční nejistota. Dochází k případům, že příslušníci, kteří v tuto dobu odcházejí do civilu, vedení podniků je odmítá přijmout. Klesá nábor. Tak například z pohovorů 1000 příslušníků základní vojenské služby si jich jen 16 podalo žádost do SNB. Z 92 žádostí o propuštění asi 20% výslovně uvádí jako důvod kritiku bezpečnosti. /7/

/1/ Projev PAVLOVI připravovala Studijní a analytická skupina MV, náplň určili PADRŮNĚK a HOŠEK, který provedl jeho konečnou redakci. Vystoupení PAVLA bylo pak Studijní analytickou skupinou publikováno s označením "Jen pro vnitřní potřebu". Na aktivu byli přítomni četní redaktori sdělovacích prostředků. U příslušníků MV vyvolal PAVLŮV projev mnoho nejasností především v pracovním zaměření a v existenci StB.

/2/ IMV ČSSR - Průběžná zpráva, str. 54 - 55;

/3/ PAVEL i PADRŮNĚK si ověřovali, jak bylo reagováno na PAVLŮV projev dne 6. května 1968. Vypracování zprávy nařídil tehdejší ministr pracovníkům Studijně analytické skupiny MV s tím, aby "provedli průzkum v jednotkách, ověřili údaje o skutečném stavu, zjistili jeho příčiny a navrhli jejich řešení";

/4/ Obsah těchto pohovorů je v rozporu s vypracováním celkové zprávy, ve které je použito nepravdivých

podkladů. Ve zprávě je tendenčně napadána StB;

/5/ koncepci zprávy zpracovali pplk. PEŘINA a pplk. VLČEK, oba pracovníci Studijně analytické skupiny MV. Pplk. VLČEK k tomu m. j. uvedl: "Zpráva v té podobě, jak byla předkládána zabírá širší problematiku /nejen poznatky získané na KS SNB a II. správě /a má proto všeobecný charakter. K rozšíření došlo asi na základě pokynů I. náměstka, materiálů, které jsme dodatečně obdrželi od náčelníka sekretariátu MV s. HOŠKA /rezoluce, zprávy o výsledcích a závěrech některých shromáždění příslušníků SNB, stranické i služební a různé dopisy a podání, poznatky o některých vedoucích pracovnících SNB v padesátých letech apod./... Proč ve zprávě na ně nebyl odkaz bylo způsobeno tím, že byly zpracovány dodatečně a na základě materiálů, které byly již v držení sekretariátu ministra - ministr je tedy již znal a naše práce byla ministru určena. ...informaci takového charakteru nám sdělil s. HOŠEK. Ovšem stejně to byl s. PADRŮNEK... Měla souvislost s přípravou materiálů pro jednání předsednictva /anebo plán/ ÚV KSČ. Údaje, které vypracovala některá krajská správa, nevím už která, se značně rozcházel s faktickým stavem..." /IMV ČSSR - Průběžná zpráva, str. 99 - 102/.

/6/ IMV ČSSR, svazek 01 - 3, str. 119 - 128

/7/ tamtéž, str. 102 - 103